

Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi'nde Son İki Yılda Yapılan 10282 Üst Gastrointestinal Sistem Endoskopisinin Değerlendirilmesi

Dr. K. Bahri ATEŞ, Dr. A. Sedat BOYACIOĞLU, Dr. M. Emin CANKK, Dr. Fatih HİLMİOĞLU,
Dr. İlker GÖKÇE, Doç. Dr. Ali GÖREN, Doç. Dr. Burhan ŞAHİN

Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi, ANKARA

ÖZET

Ocak 1987 ve Ocak 1989 tarihleri arasında iki yıllık dönemde 10.282 üst gastrointestinal sistem endoskopisi yapılmıştır. Bunların %25.6'sı normal olarak değerlendirilirken %74.4'ünde bir veya daha fazla patoloji bulunmuştur. Gastrit ve duodenit en sık karşılaşılan patolojilerdir. Gastrik ülser/duodenal ülser oranı 1/2.6 olup olguların %10'unda birden fazla ülser vardır. Gastrik kanser, gastrik ülserle göre daha az görülmektedir, özefajit ve varis en çok görülen özefagus patolojileridir, işlem öncesi sedasyon uygulanmamış ve hiçbir hastada komplikasyon görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Endoskopi Özofajit Gastrit Duodenit Kanser

GİRİŞ

Fiberoptik fleksibl endoskoplara bulunuşu ve yaygın olarak kullanılmaya başlanmasıyla gastrointestinal hastalıkların tanı ve tedavisinde yeni bir çağ açılmıştır (1,2). Bu işlem kolay, güvenilir ve tanısal değeri yüksektir. Bu yazıda Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi (TYİH) Gastroenteroloji Kliniğinde Ocak 1987 ile Aralık 1988 tarihleri arasındaki iki yıllık dönemde yapılan 10282 adet üst gastrointestinal endoskopinin dökümü ortaya konmuştur. Bu çalışmada endoskopide bulduğumuz gastrointestinal hastalıkların tiplerini ve dağılımını incelemeyi ve ülkemiz ile diğer ülkelerdeki durumu karşılaştırmayı amaçladık.

Geliş Tarihi: 10.7.1990

Kabul Tarihi: 20.8.1990

Yazışma Adresi: Dr. K. Bahri ATEŞ

T. Yüksek İhtisas Hastanesi

Gastroenteroloji Kliniği, ANKARA

SUMMARY

THE EVALUATION OF 10282 UPPER GASTROINTESTINAL ENDOSCOPY WERE PERFORMED IN IYI HOSPITAL. IN THE LAST TWO YEARS

10.282 upper gastrointestinal fiberoptic endoscopic examinations were performed in the last two year period, between January 1987 and January 1989. In 25.6%, no abnormalities were found; and in 74.4% one or more pathological lesions were detected. The most common lesions seen were gastritis and duodenitis. The gastric/duodenal ulcer ratio was 1/2.6. In 10% of this ulcer patients there were more than one ulcers. Gastric carcinomas were less than gastric ulcers. The most common lesions seen in esophagus were esophagitis and varices. No sedations were given prior to examinations and no serious complications were seen.

Key Words: Endoscopy Esophagitis Gastritis Duodenitis Cancer

Hastalar ve Metod

Hastanemiz Gastroenteroloji Kliniği Endoskopi Laboratuvarında Ocak 1987 ile Aralık 1988 tarihleri arasındaki iki yıllık dönemde 10282 rutin üst gastrointestinal endoskopi yapılmıştır. Bunlardan 6411'i erkek, 3871'i kadındı. Muayeneler deneyimli endoskopistler tarafından yapılmıştır, işlem oniki saatlik açılıktan sonra, topikal farenks anestezisini takiben ve herhangi bir sedasyon yapılmadan, hastalar sol yan pozisyonda yatırılarak yapılmıştır. Olympus marka GIF Q 10 ve GIF K10 endoskoplara kullanılmıştır.

Tanımlar yerleşik kriterlere göre konmuştur (3-5). Malignite değerlendirmeleri histolojik olarak yapılmıştır.

Sonuçlar

Toplam 2635 (%25.6) hastanın endoskopik muayenesi normal olarak değerlendirilmiştir. Bunlardan 1292'si (%49) erkek ve 1343'ü (%51) kadındır.

10282 olgunun dışında tutulan 171 olguda anksiyete, tolerans yetersizliği ve kooperasyon kurulamama gibi nedenlerle endoskopi tamamlanamamıştır.

Normallerin ve hastalık durumlarının dağılımı Tablo 1 'de gösterilmiştir.

özofagusta özofajit, varis ve hiatus hernisi, midede gastrit, ülser ve kanser, duodenumda duodenit, ülser ve hiatus hernisi, midede gastrit, ülser ve kanser, duodenumda duodenit, ülser ve deformasyon en sık görülen patolojilerdir, özofajit her iki cinste eşit olarak görülürken, gastrit dışındaki sık görülen patolojiler erkeklerde daha çoktur.

Tablo 2'de endoskopik patojilerin sıklık sırasına göre dağılımı görülmektedir.

Tartışma

Ülkemizde gastrointestinal sistem hastalıklarının epidemiyolojisiyle ilgili veriler yeterli düzeyde değildir. Bu konuya katkıda bulunabilmek amacıyla kliniğimizde son iki yıl içinde yapılan onbinin üzerinde üst gastrointestinal sistem endoskopisinin genel dökümünü yaparak bazı gastrointestinal sistem patolojilerinin ülkemizdeki sıklığını araştırdık.

Tablo 1. Hastaların Dağılımı

	Olgu Sayısı	•%	E/K
Normal	2635	25.6	1292/1343
Özcfagus Hastalıkları	1048	10.2	682/366
Mide Hastalıkları	4020	39.1	2599/1421
Duodenum Hastalıkları	5117	49.7	3407/1710

Tablo 2. Endoskopide Görülen Lezyonlar

Özofagus	Mide	Duodenum
Özofajit	Gastrik	Duodenit
Varis	Ülser	Ülser
Hiatus hernisi	Kanser	Deformasyon
Kanser	Leiyomyom	Darlık
Akalazya	Vaskuler malformasyon	Tümör
Divertikül	Dış bası	Divertikül
Polip	Ksantalezma	Polip
Benign darlık	Divertikül	Dış bası
Veb	Yabancı cisim	Yabancı cisim
Mallory Weiss	Monilla	Leiyomyom
Moniila	Volvulus	Vasküler malfor
Yabancı cisim	Aberran pankreas	Fistül
Dış bası	Fistül	
Ksantoma	Pilor stenozu	

Genel ve yaygın uygulamanın aksine işlemden aşırı korkan ve anksiyetesi fazla olan kişiler dışında işlem öncesi sedasyon uygulamadık. Bu yöntemin herhangi bir olumsuz etkisini görmedik, üstelik sedasyon uygulamasına bağlı ortaya çıkabilecek komplikasyonlardan da korunduğumuza inanıyoruz (3.6).

Endoskopi uygulanan tüm hastaların %63'ü erkektir. Bu ülkemizde sağlık sorunu olan erkeklerin daha çok ve erken hekime başvurmasına bağlı olabileceği gibi bazı gastrointestinal sistem patolojilerinde rolü olduğu iyice ortaya çıkan alkol ve sigara kullanımının ülkemiz erkeklerinde daha fazla olmasına da bağlı olabilir.

Hastaların %25.6'sında muayene sonucu normal bulunmuştur ve normallerin erkek/kadın oranı yaklaşık birdir. Normal endoskopi oranı Sudan (%42), Hacettepe Üniversitesi (%34) gruplarına göre düşük, Kuveyt (%20) ve Lahey-ABD Kliniğine göre (%19) yüksektir (7-10).

Genel olarak bakıldığında hastalarda duodenal patoloji %50, gastrik patoloji %40 ve özofagus patolojisi %10 olarak görülmektedir. Sırasıyla bu oranlar Lahey kliniğinin 200 olguluk serisinde %19, %31, %31, Sudan'ın 2500 olguluk serisinde %19, %10, %24, Hacettepe Üniversitesinin 5000 olguluk serisinde %30, %20, %15 ve Kuveyt'in 8680 olguluk serisinde %60, %40, %20 şeklindedir (7-10).

Özofajit özofagusta en sık görülen patolojidir. Erkek/kadın oranı 1.1/1 'dir ve tüm olguların %4'ünde görülmüştür. Özofajit sıklığı Sudan ve Hacettepe gruplarıyla aynıdır. Sadece bir olguda Barret özofagusu tanısı konmuştur. Bu hastalığın az görülmesi veya bizim bu konudaki deneyimimizin yeterli olmamasına bağlı olabilir. Özofagusta ikinci

sıklıkla görülen patoloji varisler olmuştur (%2.5). Özofagusunda varis olan hastaların %20'sinde fundal varis te saptanmıştır. Üçüncü sırayı alan hiatus hemisi %1.2 sıklıkla gördüklerini rapor etmişlerdir (7,8,10). Özofagus kanserine %0,6 oranında rastlanırken, akalazyaya ve benign darlıklara %0.5 oranında rastlanmıştır, iki Zenker divertikülü, 13 orta özofagus divertikülü ve 19 alt özofagus divertikülü olmak üzere toplam 34 özofagus divertikülü görülmüştür.

Midede en sık rastlanan patoloji gastritlerdir. Tüm grubu %26'sını ve mide patolojilerinin %67'sini oluşturmaktadır. Erkek/kadın oranı 1/1.5'tur. Görülme sıklıklarına göre yüzeysel gastrit (%68), kronik erozif gastrit (%28.2), atrofik gastrit (%2.1) ve hemorajik gastrit (%1.7) şeklinde sıralanmaktadır. Kronik erozif gastrit antrumda, yüzeysel gastrit antrumda ve fundusta sık görülmüştür. Mide ülseri mide lezyonlarının %15'ini kapsar ki bu da tüm olguların %6'sını oluşturmaktadır. Erkek/kadın oranı 2/1'dir. Olguların %10'unda birden fazla sayıda ülser vardır, antrumda %74, korpusta %23, fundus ve kardiada %3 sıklıkla yerleşir. Tüm olguların %3'ünde mide kanseri görülmüştür. Kanser tanıları sadece endoskopik olmayıp histolojik olarak ta doğrulanmışlardır. Yerleşim yeri sıklık sırasına göre antrum, korpus, kardia ve fundustur. Erkek/kadın oranı 2/1'dir.

Beşüzlü gastroentorostomili hastanın %40'ında stomatl, %27'sinde alkalen reflü gastrit ve %13'ünde marjinal ülser saptanmıştır.

Yüzellidört olguda benign mide polibine rastlanmıştır. Bunlardan %35'i antrumda, %34'ü korpusta, %12'si kardiada, %4'ü pilor ağzında, %4'ü fundusta, %11 'inde ise polipler birden çok ve yaygındır.

Pilor stenozu 138 (%0.8) olguda görülmüş olup, bunlardan 28'inde darlık pasaja izin vermeyecek şekildedir.

Gastrit ve gastrik ülser Hacettepe Üniversitesi ve Sudan'a göre yüksektir. Gastrit/gastrik ülser oranları Lahey grubunda 1/1, Hacettepe grubunda 3/1, Sudan grubunda 8/1, grubumuzda 4/1'dir (7,8,10). Mide kanseri sıklığı Lahey (%2) ve Hacettepe (%4) grupları ile benzerdir. Mide ülseri/mide kanseri oranı 2/1'dir. Bu oran Lahey için 7/1, Sudan için 2/3 ve Hacettepe için 3/4'tür (7,8,10). Midede görülen diğer lezyonların sıklıkları diğerleriyle uyumludur.

Duodenumda en çok görülen patolojiler duodenit ve duodenal ülserlerdir. Grubumuzun tümünün %18'inde duodenit saptanmıştır. Hiperemi, ödem ve erozyona göre hafif, orta ve erozyone formlar olarak sınırlandırıldıklarında her üç formun aynı oranlarda görüldüğü saptanmıştır. Ayrıca 33 kişide nodüler duodenit bulunmuştur. Duodenal ülserli olguların %7'sinde birden çok ülser vardır. Tüm grubun %15'inde aktif ülser görülürken, %13'ünde geçirilmiş

ülserle bağlı bulgular mevcuttur. Toplam olguların %28'inde duodenal ülser hastalığı vardır. Duodenit, duodenal deformite ve duodenal ülser erkeklerde kadınlara göre iki kat daha fazladır. Diğer duodenum hastalıklarında ise erkek/kadın oranı yaklaşık aynıdır. Duodenal ülser sıklığı Hacettepe ve Sudan gruplarıyla benzerdir (7,8). Kuveyt grubu bizim iki katımız, Lahey grubu ise 1/3'ümüz oranında aktif ülser saptanmıştır (9,10). Duodenit sıklıkları da benzerdir. Tablo 2'de ayrıntıları gösterilen diğer duodenal lezyonlar toplamda önemli yer tutmamaktadır. Önemli olarak 30 kişide, tümör saptanmış olup bunlardan 4'ü bulbus ve 26'si inen kitadadır.

Sonuç olarak yapmış olduğumuz araştırma ile ülkemiz için epidemiyolojik önemi olan ve daha önce net bir kaynaktan toplanmamış olan üst gastrointestinal sistem patolojilerini endoskopik tanı yöntemiyle ortaya koymuş olduk. Bu çalışma sonunda fibre-optik fleksibl endoskopi yöntemi üst gastrointestinal sistem hastalıklarının tanısında komplikasyonu az, hızlı ve radyolojiye göre oldukça ekonomik bir tanı yöntemi olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca işlem öncesi sedasyon yapılmadığını ve buna bağlı herhangi bir kötü sonuç almadığımızı da vurgulamak istiyoruz.

KAYNAKLAR

1. Gibb SP, Rabanera RR: Use of gastroscope fibergastroscopy and gastric biopsy in evaluation of stomach disorders: A clinical review. *Lahey Clin Found Bull* 1970; 19:148-58.
2. Gibb SP, Tarshis A: Diagnostic endoscopy of the upper gastrointestinal tract. *Curr Concepts Gastroenterol* 1982; 7:3-7.
3. Cotton PB, Williams CB: *Practical gastrointestinal endoscopy*. Oxford, Blackwell 1981.
4. Blackstone MD: *endoscopic interpretation normal and pathologic appearances of the gastrointestinal tract*. Raven Press 1984.
5. Terminology, definitions and diagnostic criteria in digestive endoscopy. *Scand J Gastroenterol (Suppl)* 1984; 103: 1-74.
6. Rouss WA: Premedication for upper gastrointestinal endoscopy. *Gastrointest Endosc* 1989; 35:120-6.
7. Fedail S, Homeida M, Araba B, Ghandaur Z: Upper gastrointestinal fiberoptic endoscopy experience in the Sudan. *Lancet* 1983; 2:897-9.
8. Simsek H, Telatar H, Karacadağ S, Kayhan B, Batman F: Upper gastrointestinal endoscopy in Turkey: A review of 5.000 cases (letter). *Gastrointest Endosc* 1988; 34 (1): 68-9.
9. Nakib BA, Radhahrishan S, Liddawi HA: The role of gastrointestinal endoscopy in a developing Country, endoscopy 1986; 18: 37-9.
10. Gibb SP, Laney JS, Tarshis A M : Use of fiberoptic endoscopy in diagnosis and therapy of upper gastrointestinal disorders. *Med Clin North Am* 1986; 70:1307-26.